

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA
TALOUSARVIO 2027 JA TALOUSSUUNNITELMA 2028 - 2029

Maaseutuhallinto

Vastuuhenkilö: maaseutujohtaja Juha Nykänen

Toiminta-ajatus

Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien sekä Kaavin, Leppävirran, Rautalammin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tervon, Tuusniemen ja Vesannon kuntien alueella toimivan Sydän-Savon maaseutupalvelujen tehtävänä on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittamisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen toimielimiä ovat maaseutulautakunta, sen mahdollisesti asettamat jaostot sekä sen alainen palveluorganisaatio, Sydän-Savon maaseutupalvelu.

Yhteistoiminta-alueella turvataan maaseutuhallinnon palvelujen saatavuus ja toiminta siten, että toiminta on tehokasta, tasapuolista ja avointa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Maaseutuhallinnon lakisääteisiä tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän ja eläinten pitopaikkojen rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät. Yhteistoiminta-alueen isäntäkunta Siilinjärvi on tehnyt Ruokaviraston kanssa maksajavirastosopimuksen, missä on määritelty palvelutavoitteet viljelijätukihallinnon osalta.

Maatalouden ja maaseudun muun yritystoiminnan toimintaympäristön muutokset, maatilojen määrän väheneminen, tilakoon kasvu, hallintorakenteiden muutokset sekä sähköisen asiainnoin lisääntyminen muuttavat maaseutuhallinnon viranomaistehtäviä merkittävästi. Muutoksen arvioidaan jatkuvan myös tulevana vuosina muun muassa automaattisen päätöksenteon ja tekoälyn hyödyntämisen yleistytessä.

Aktiivimaatilojen määrän vähentyessä maatilojen keskimääräinen koko kasvaa, mikä on lisännyt maatilakohtaista työmäärää viljelijätukien käsittelyssä. Yhteistoiminta-alueilla tehtävien hallinnollisten tarkastusten määrä on kasvanut. Uutena tehtäväkokonaisuutena ovat tulleet maataloustoiminnan satelliittiseurantaan liittyvät kuvatulkituntehtävät. Sydän-Savon maaseutupalvelu käsittelee vuosittain noin 3 300 kuvatulkituntehtävää. Lisäksi maatalouden poikkeusoloihin liittyvät varautumis- ja valmiustehtävät ovat lisääntyneet merkittävästi.

Suurpetoeläinten aiheuttamat vahingot ovat kaksinkertaistuneet vuoden 2023 36 vahinkoarvioikäynnistä vuoden 2026 80 vahinkoarvioikäyntiin. Rauhoitettujen lintujen aiheuttamat vahinkoarvioikäynnit ovat lisääntyneet vuoden 2024 5 arvioikäynnistä vuoden 2026 60 arvioikäyntiin ja lisänneet vahinkoarviontiin liittyvää työtä merkittävästi. Ennusteet viittaavat siihen, että niin suurpetojen aiheuttamien vahinkojen kuin luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettujen lajien vahinkoriski säilyy korkeana myös tulevana vuosina.

Maaseudun kehittämisen tavoitteena on luoda edellytyksiä monipuoliselle yritystoiminnalle sekä eri-ikäisten ihmisten hyvälle asumiselle maaseudulla. Kehittämistyössä tunnistetaan eri alueiden vahvuudet ja mahdollisuudet sekä edistetään niiden hyödyntämistä. Maatilalähtöiseen yritystoimintaan liittyviä asiantuntijapalveluja sekä kehittämistoimiin liittyvää neuvontaa ja ohjausta tarjotaan maaseutuhallinnon yhteispalveluyksikössä käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Kehittämistyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden alueellisten kehittämistoimijoiden kanssa.

Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n Leader-ohjelmasta rahoitetussa Lannasta Euroja -hankkeessa on koottu kattavaa tietoa alueen maatalojen biomass- ja syötepotentialista sekä biokaasutuotannon edellytyksistä Kehittämisyhdistys Kalakukon toiminta-alueella. Hankkeessa tuotetun tiedon pohjalta tavoitteena on edistää biokaasutuotannon käytännön toteutumista alueella, tukea investointien valmistelua sekä luoda edellytyksiä uusille energia- ja kiertotalousliiketoiminnan ratkaisuille. Vuonna 2027 biokaasutuotannon mahdollisuuksia ja toteutusvaihtoehtoja selvitetään myös Sisä-Savon kuntien alueella tavoitteena laajentaa alueellista yhteistyötä ja vauhdittaa biokaasuinvestointien käynnistymistä koko yhteistoiminta-alueella.

Tavoitteet 2027–2030

Valtuustokauden tavoite	Tavoite ja -taso 2027	Seurattavat mitarit	Riskiarvio
Maaseudun elinvoiman ja yritystoiminnan kehittäminen	Osallistutaan maatalayritysten kilpailukykyä investointeja, omistajanvaihdoksia ja yrittäjien hyvinvointia edistäviin kehittämissankkeisiin ja -toimenpiteisiin sekä maaseudun elinkeinojen toimintaympäristön ja työvoiman saantia edistäviin kehittämistimenpiteisiin. Edistää biokaasutuotannon käytännön toteutumista alueella	Kehittämistimenpiteet Investointeja valmistelleet maatilat	Valtion säästötoimet maaseudun kehittämisrahoitukseen
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Riittävä, asiakkaiden tarpeisiin vastaava osaaminen muuttuvissa viranomaistehtävissä, varmistetaan riittävä henkilöstö ja työhyvinvointi	Koulutukset Asiakaspalautteet Sairauspoissaolot	Äkillisiä muutoksia lainsäädännössä ja ohjeissa ei ehditä omaksua toimeenpanton kannalta riittäväällä laajuudella. Osaavaa henkilöstöä ei onnistuta rekrytoimaan.
Poikkeusoloihin varautuminen	Kehitetään maaseutuhallinnon valmiutta häiriö- ja poikkeusoloissa, kehitetään yhteistyötä valmiusorganisaatioiden kanssa	Valmiussuunnitelman ajantasaisuus Toteutetut varautumistimenpiteet	Yhteistyö ei toimi riittäväällä tavalla. Uhkakuvat muuttuvat nopeasti, jollin laaditut suunnitelman vanhenovat. Taloudelliset tai henkilöresurssit eivät riitä varautumisen kehittämiseen.

Riskit ja niiden hallinta

Talousarvion toteutumista valvotaan kuukausittaisilla raportoinnilla sekä kolmannesvuosittain toteutettavalla valtuustoraportoinnilla. Toiminnasta raportoidaan myös sopimuskuntia ja totemaraportit käsitellään maaseutulautekunnassa. Maaseutupalvelun toiminnan toteutumisesta valvotaan myös ruokaviraston toimesta. Tietoturvan osalta maaseutuhallinnossa on toimeenpantu maksajaviraston tietoturvapoliittikan tietoturvallisuuden hallintamallin ISO/IEC 27001:2022-pohjaiset vaatimukset ja soveltamistapa.

Henkilöstöriskejä ovat osaavan henkilöstön saatavuus, avainhenkilöriippuvuus sekä osaamisen ylläpitäminen toimintaympäristön muutoksissa. Riskiä hallitaan henkilöstö- ja koulutussuunnittelulla, tehtävien dokumentoinnilla, osaamisen jakamisella, sijaisjärjestelyillä sekä työhyvinvointia tukevilla toimenpiteillä. Yhteistoiminta-alueen organisaatorakenne tukee toiminnan jatkuvuutta ja vähentää henkilöriskejä.

Henkilöstö

Henkilötyövuodet	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Kokonaishenkilöstö	11	10,6	9,6	9	8
Vanhuuseläketapahtumat				4	
Eläköityvien korvausrekrytoinnit				2	

Tuloslaskelma

	TP2025	KS 2025	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Yhteistoimintakorvaukset	624 481	662 178	661 897	653 000	620 000
Muut myyntituotot	15 613	10 000	11 000	15 000	15 000
Tuet ja avustukset	88 119	91 882			
TOIMINTATUOTOT	728 213	764 061	672 897	668 000	635 000
Henkilöstökulut	-611 309	-597 153	-616 905	-600 000	-555 000
Muiden palv. ostot (ulk)	-92 688	-160 227	-72 000	-75 000	-80 000
Palvelujen ostot (sis)	-49 634	-46 295	-46 295	-50 000	-50 000
Aineet, tavarat ja tarv (ulk)	-1 786	-9 400	-7 400	-7 000	-7 000
Avustukset	0	0	0	0	0
Muut kulut	-66 780	-46 457	-24 400	-25 000	-26 000
TOIMINTAKULUT	-822 197	-859 532	-767 000	-757 000	-718 000
TOIMINTAKATE	-93 985	-95 471	-94 103	-89 000	-83 000

Keskeiset talouden muutokset

Lentokapteenin tiloista siirrytty Innocumin tiloihin Siilinjärvellä. Vuokrakulut pienentyneet noin 20 000 €.

Informatiiviset tunnusluvut

Lautakunnan asettamat tavoitteet	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Yhteistoiminta-alueen aktiivimaatilat	1417	1430	1389	1350	1320
Maksetut maataloustuet, M€	56	58	58	58	58
Maaseutuviranomaistehtävät					
- Maatila / htv	156	160	164	169	185
- €/aktiivimaatila	446	457	466	472	455
- €/peruslohko	18,64	18,69	19,26	18,93	17,87
Maaseutuyritysten kehittäminen*					
- €/aktiivimaatila	131,24	90,78	82,21	85,00	85,00
- €/maaseutualueen asukas	2,75	1,68	1,69	1,69	1,69

*ei sisällä erillisten kehittämishankkeiden kuntavastinrahaa

TOIMINTAKULUT KUSTANNUSPAIKOITTAIN TALOUSSUUNNITELMAKAUDELLE

	TP 2025	TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
Maas. viranom. palvelut	625 840	649 076	647 783	637 000	601 000
Kehittäminen*	185 967	194 106	114 191	115 000	112 000
Muut palvelut	10 391	4 469	6 026	5 000	5 000

*) Vuosina 2025 ja 2026 mukana summassa kehittämishankerahoitusta

KUNTAOSUUDET 2027

	Viranomaispalvelut	Kehittämisen	Muut palvelut	Yhteensä
KAAVI	27417	4736	0	32153
KUOPIO	280693	48788		329481
LEPPÄVIRTA	66128			66128
RAUTALAMPI	40977	6610	4001	51588
RAUTAVAARA	15683	2290		17973
SIILINJÄRVI	65794	26284	2025	94103
SUONENJOKI	44311	10126		54437
TERVO	17080	2918		19998
TUUSNIEMI	28366	4918		33284
VARKAUS	14986	3284		18270
VESANTO	34349	4237		38586

TA-TILASTO 27

Kunnan nimi	Maatilo- jen lkm	Peruslohko- jen lkm	Kokonais- pinta-ala, ha	Maksettu tuki € vuonna 2025	Tukihakemus- ten lkm	Asukas- luku
KAABI	56	1 688	2 333	2 116 149	391	2 552
KUOPIO	588	15 474	33 742	29 721 607	4 158	*25 603
LEPPÄVIRTA	163	3 466	5 193	3 642 098	994	8 911
RAUTALAMPI	94	1 922	4 126	3 388 139	649	2 927
RAUTAVAARA	37	687	1 441	1 052 177	255	1 401
SIILINJÄRVI	131	3 175	8 312	6 988 038	879	21 342
SUONENJOKI	100	2 340	4 213	2 870 128	649	6 543
TERVO	40	802	1 610	1 476 590	265	1 388
TUUSNIEMI	65	1 605	2 741	2 018 938	390	2 272
VARKAUS	41	666	915	566 340	203	*1 731
VESANTO	74	1 810	3 408	2 496 941	521	1 788
	1 389	33 635	68 034	56 337 143	9 354	67 547

*) maaseutualue